

Täysistunto

Keskiviikko 8.11.2023 klo 14.04—15.37

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 61/2023 vp
Valiokunnan mietintö StVM 5/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysturvalain mietintö StVM 5/2023 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.15 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen aikainen vahva työllisyyskehitys mahdollistaa nyt sen, että työttömyysvakuutusmaksuja voidaan alentaa, ja on hyvä asia, että pieni- ja keskituloisten palkansaajien ostovoima tältä osin vahvistuu. Samalla työttömyysvakuutusmaksujen jakautumista palkansaajien ja työnantajien välillä tulisi kuitenkin tarkastella uudestaan ottaen huomioon viime vuosina tapahtunut reaalipalkkojen alentuminen ja kustannuskilpailukyyn kehitys.

Sipilän hallituksen kilpailukyky sopimus pidensi työaikaa palkatta, leikkasi julkisen sektorin työntekijöiden lomarahoja ja korotti palkansaajien sosiaaliturvamaksuja merkittävästi. Tähän päivään mennessä on arvioitu, että työntekijät ovat joutuneet maksamaan jo 12 miljardia euroa ylimääräisiä sosiaaliturvamaksuja ja maksavat joka päivä lisää — tämä siis siitä huolimatta, että kiky-sopimuksen muut elementit on jo perustellusti purettu.

Vasemmistoliitto on ainoana puolueena eduskunnassa johdonmukaisesti alusta asti vastustanut kilpailukyky sopimuksen tuomia leikkauksia työntekijöille myös näiden sosiaaliturvamaksujen muodossa. Suomen kustannuskilpailukyky suhteessa verrokkimaihin on viime vuosina vahvistunut merkittävästi, ja tästä syystä perusteet kiky-maksumuutoksille ovat hävinneet. Kustannuskilpailukyky kriisin sijasta meillä on työntekijöiden toimeentulokriisi ja kasvava määrä työtä tekeviä köyhiä. Työntekijöiden ostovoiman vahvistamiseksi ja kiky-sopimuksessa toteutettujen heikennyksien perumiseksi palkansaajien työttömyysvakuutusmaksu tulisi nyt laskea nolnaan ja työnantajien keskimääräistä maksua korottaa vastaavasti.

Vasemmistoliitto on jättänyt tähän 18 §:ään muutosesityksen, joka on jätetty siis eduskuntaan paperilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2023 vp

14.17 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Tilastojen mukaan työn hinta on Suomessa viime vuosina laskenut merkittävästi suhteessa kilpailijamaihin, ja tämä näkyy suoraan työntekijöiden lompakossa. Kun palkankorotukset eivät riitä kattamaan edes elinkustannuksien nousua, erityisesti pienituloiset työntekijät ovat ahtaalla arjen kustannuksien kanssa. Suomalaiset pörssiyhtiöt taas maksoivat viime vuonna osinkoa ennätykselliset 14,7 miljardia euroa, eli ainakaan omistajilla ei mene huonosti.

Koska työttömyysvakuutusmaksuihin esitetään nyt merkittävää alennusta, olisi kilpailukykykysymyksessä tehtyjen maksusiirtojen peruminen mahdollista tehdä nyt ilman, että yritysten kustannukset kohtuuttomasti nousisivat. Tämä olisi myös julkisen talouden kannalta kestävämpi tapa vahvistaa pieni- ja keskituloisten ostovoimaa kuin suurituloisille painottuvat veronalennukset, joita hallitus tekee velkarahalla. Näin ollen kannatan näitä kansanedustaja Anderssonin esittämiä muutosehdotuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

14.18 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Andersson piti myönteisenä sitä, että vasemmistoliitto ainoana puolueena on johdonmukaisesti vastustanut Sipilän hallituksen aikaista kiky-sopimusta. [Li Andersson: Näin on!] Itse olen luonnollisesti päinvastaista mieltä. Kilpailukykykysymys on huomattavasti mainettaan parempi. Tiedän, että monet pitävät sitä synkkänä ajanjaksona meidän päätöksenteossa, mutta tosiasiat ovat toiset.

Kilpailukykykysymyksen ansiosta meidän kustannuskilpailukyky Suomessa parani selvästi, ja se johti kymmenientuhansien uusien työllisten saamiseen tähän maahan. Nyt en muista näitä lukuja tarkemmin, mitä on jälkikäteen pystytty arvioimaan, mutta muistelin, että on puhuttu jostain 30 000—40 000 uudesta työllisestä. Edustaja Andersson, todennäköisesti ainakin näiden ihmisten tulotaso on kilpailukykykysymyksen ansiosta nimenomaan parantunut. Myös Marinin hallituksen aikana työllisyys koheni huomattavasti, mikä on erinomainen asia, mutta kuten kaikki tiedämme, se ei johtunut niinkään hallituksen työllisyystoimenpiteistä, vaan se johtui hyvästä yleisestä talouskehityksestä.

Tämän jälkeen keskustelussa on kiinnitetty huomiota työttömyysvakuutusmaksuihin tällaisina veroluonteisina maksuina, ja olenko ymmärtänyt oikein, että kun vasemmistoliitto yleisesti ottaen pitää huonona sitä, että tuloverotusta kevennetään, niin tämä työttömyysvakuutusmaksujen alentumisen kautta tapahtuva tuloverotuksen tosiasiallinen keventyminen kautta linjan, myös siellä suurituloisissa, on vasemmistoliiton mielestä positiivinen asia? Jos näin on, hyvä niin.

Ehkä laajemminkin voi näin veropäivänä hallituksen veropolitiikasta sen verran sanoa, että on yleinen väärinkäsitys, joka edelläkin tuli ilmi, että tämä hallitus velaksi tuntuvasti alentaisi, ja nimenomaan suurituloisten, verotusta. Näinhän ei asia ole. Jos lasketaan nettomääräisesti Orpon hallitusohjelman veronkevennykset ja veronkiristykset, niin voidaan sanoa, että kaiken kaikkiaan verotusta on ollut tarkoitus keventää ehkä semmoiset 100—200 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasossa, ja kun katsotaan, mitä puoliväliriihessä tullaan päättämään, niin veikkaanpa, että lopputulos veronmaksajien kannalta ei tule olemaan noin myönteinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2023 vp

14.21 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskoviczin hyvän puheen-vuoron jälkeen on helppo jatkaa.

Tosiaan hallituksen tavoitteena ei ole enempää eikä vähempää kuin pelastaa suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Olemme onnistuneet halki vuosikymmenten rakentamaan maastamme hämmästyttävällä tavalla suorastaan yhden maailman parhaista maista. Lähes mittarilla kuin mittarilla mitattuna Suomi on sitä, ja jotta se voi olla sitä myös tulevaisuudessa, meidän täytyy pystyä kasvattamaan myös kansantuotettamme niin, että sillä pystytään rahoittamaan toisaalta ne hyvinvointiyhteiskunnan palvelut — joilla rakennetaan myös esimerkiksi maailman parhaan koulutuksen kautta tulevaisuuden menestystä, hoideaan kaikki, jotka hyvää hoitoa ja hoivaa tarvitsevat ja niin edelleen — ja pystytään maksamaan myös ne perustellut tulonsiirrot, joita eri elämänvaiheissa ilman muuta tarvitaan.

Ja tosiaan hallituksen toimenpiteillä — jotka ovat kokonaisuus: sieltä ei voi poimia, että toteutetaan tuo, mutta ei tuoteta tätä — varmistetaan, että saamme näihin päätöksiin perustuen Suomeen satatuhatta uutta työllistä, joiden kautta voidaan vahvistaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohjaa kohti kestävä tasoa. Näillä toimenpiteillä todella paitsi varmistetaan, että meillä rahat riittävät näihin palveluihin, myös toivottavasti saavutetaan Suomessa senkaltaista kestävä kilpailukykyä, että meillä rahat riittävät tulevaisuudessa sitten paremmin panostaa vaikkapa infrastruktuuriin, jonka kehittämistä välttämättä tarvitaan, jotta Suomeen voi tulla investointeja, jotta tänne saadaan esimerkiksi sellaista uutta teollista toimintaa, jossa työn tuottavuus kasvaa aiemmasta — koska vain työn tuottavuuden kasvattamisella voidaan myös parantaa sitä palkanmaksukykyä, jonka perään esimerkiksi edustaja Meriluoto kyseli. Jos yrityksemme eivät ole kilpailukykyisiä, niin ei ole myöskään tätä palkanmaksukykyä.

Edustaja Meriluoto toi myös esille tietysti tällaisen, sanoisinko, helpohkon heiton siitä, että vaikkapa pörssiyrityidemme osingot ovat kasvaneet valtavasti. Mutta ketkä niitä pörssiyrityitä omistavat? Valtio on aivan keskeinen omistaja, eläkeyhtiöt ovat aivan keskeisiä omistajia. No, ketkä ovat valtion edunsaajia? Tietysti kaikki me suomalaiset olemme, tai eläkeyhtiöiden tuottojen kautta edunsaajia ovat tietysti kaikki suomalaiset, jotka työeläkejärjestelmän kautta saavat oman ansionsa [Li Anderssonin välihuuto] siitä tehdystä työstä. Nämä aiemmat sukupolvet ovat meille rakentaneet sen maan, jota kuvasin jo edellä ja joka on mittarilla kuin mittarilla mitattuna yksi maailman parhaista maista. Kyllä he ovat eläkkeensä ansainneet. Elikkä tässä mielessä en haluaisi lietsoa tällaista kateuspolitiikkaa olenkaan vaan olla yhdessä rakentamassa kilpailukykyistä Suomea, johon tulee investointeja ja jossa sitä myötä on hyvä työn tuottavuuden kehitys, palkanmaksukykyä, ja kaikki voimme mahdollisimman hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

14.24 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Kyllähän Suomen kaltaisen maan kilpailukyvyyn ytimessä on se, että meillä on osaavia, työpaikkaansa ja työhönsä sitoutuneita työntekijöitä, jotka sen työn tekevät ja jotka myöskin saavat riittävän korvauksen tehdystä työstä. Siihen kyllä jokaisella työntekijällä Suomen kaltaisessa maassa pitää olla oikeus.

Tämän kilpailukyky sopimuksen ongelma, se syy, minkä takia se oli iso virhe, oli se, että se leikkasi työntekijöiden palkkoja montaa eri kautta — lomarahojen leikkauksen kautta, mikä kohdistettiin ainoastaan julkiselle sektorille, erittäin epäoikeudenmukainen päätös, joka oli omiaan myöskin lisäämään niitä vaikeuksia, mitä meillä edelleen on saada riittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2023 vp

västi henkilökuntaa esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon eri tehtäviin. Tämän lisäksi työntekijöiden työaika pidennettiin palkatta, ja kaiken tämän päälle työntekijöiden ansiota vielä leikattiin korottamalla näitä työttömyysvakuutusmaksuja eli siirtämällä maksuvastuita työnantajilta tavallisten työntekijöiden hoidettaviksi ja kannettaviksi. Meidän mielestämme tämä ei ole sellaista palkka- tai työmarkkinapolitiikkaa, mitä Suomen kaltaisessa maassa pitäisi tehdä, vaan kyllä meidän pitää täällä ymmärtää myöskin työntekijöiden arvo ja pitää huolta siitä, että työntekijät saavat riittävän korvauksen tehdystä työstä, että työntekijöiden reaaliensiot kehittyvät suotuisasti.

Mitä tulee edustaja Zyskowiczin ihmettelyihin, niin on tosiaankin niin, että me pidämme tätä työttömyysvakuutusmaksujen alentamista parempana keinona parantaa palkansääjien ostovoimaa kuin tällaisten laajojen tuloveronkevennysten tekemistä. Miksi näin? Koska työttömyysvakuutusmaksujen alentamisesta hyötyvät myöskin ne kaikkein pienipalkkaisimmat työntekijät, jotka eivät hyödy näistä tuloveroalennuksista. Ja sen lisäksi nämä tuloveroalennukset, mitä esimerkiksi nyt hallitus on tekemässä, myöskin lisäävät meidän valtiontalouden epätasapainoa, ne lisäävät sitä velkaantumispainetta, kun taas työttömyysvakuutusmaksujen alentamisesta ei seuraa sen kaltaisia vaikutuksia.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, myös oma ihmettely sinne edustaja Zyskowiczin suuntaan. Ymmärsinkö nyt siis edustaja Zyskowiczin logiikkaa oikein, että silloin kun kokoomus on hallituksessa, niin hyvä työllisyyskehitys on nimenomaan hallituksen ansiota, mutta silloin kun kokoomus ei ole siellä, niin hyvä työllisyyskehitys ei suinkaan ole hallituksen ansiota vaan kaikkien muiden tekijöiden ja tahojen ansiota. Kuinka johdonmukainen logiikka tämä on, edustaja Zyskowicz?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni] — Edustaja Zyskowicz, mikrofoni.

14.28 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, herra puhemies! Aloitan tuosta, mihin edustaja Andersson lopetti. Ette ymmärtänyt oikein, vaan kyse on siitä, että täysin riippumattomat asiantuntijat ovat pystyneet osoittamaan, että viime vaalikaudella tapahtuneesta työllisyyden paranemisesta — johon kaikki olemme tyytyväisiä — merkittävin osa tapahtui yleisen eurooppalaisen talouskehityksen myötä. Hallituksen omat toimet työllisyyden kohentamiseksi, joista kannatan ja olen kannattanut esimerkiksi työvoimapalvelujen kehittämistä, olivat vähäisessä merkityksessä, ja niidenkin kohdalla oli se ongelma, että ne eivät kohentaneet julkista taloutta. Eli siis käytettiin veronmaksajien rahaa ja saatiin sillä kohennettua jonkin verran työllisyyttä, mutta kun työllisyyden kohentamisen toinen tavoite ihmisten työllistymisen lisäksi on julkisen talouden vahvistaminen, niin tässä edellinen Marinin hallitus ei kyllä onnistunut.

Mitä sitten tulee näihin veronkevennyksiin, niin te olette vasemmistoliitossa arvostellut tuloveroasteikkoon tehtäviä kevennyksiä siitä, että kun tämä hallitus — ja yleensä aikaisemmatkin — ulottavat ne kautta koko tuloveroasteikon, niin ne kohdistuvat myös suurituloisiin. Nyt kun työttömyysvakuutusmaksujen alennus kohdistuu myös — ja isommin — ihan näihin samoihin suurituloisiin, niin on hienoa, että tätä vasemmistoliitto ei arvostele. Sen sijaan sanoitte, että työttömyysvakuutusmaksujen alennus ei ole kielteistä valtiontalouden kannalta. Näin toki on, mutta kun ne rahat ovat siellä Työllisyysrahastossa, niin kyllä ne ovat osa julkista taloutta, kuten hyvin tiedätte. Tämä ero, minkä teitte julkisen ja valtiontalouden välillä on todellinen, mutta yleensä puhutaan julkisen talouden tilasta, ja jos te

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2023 vp

olette siitä hyvin huolissanne, niin sitten teidän pitäisi esittää sellaisia lainmuutoksia, että nämä puskurit voisivat olla vahvempia siellä Työllisyysrahastossa, jolloin näitä tosiasiallisia veronalennuksia ei tehtäisi.

Mutta olen tyytyväinen, että olemme samaa mieltä. On hyvä, että tämä syntynyt liikkumavara käytetään siihen, että palkansaaajien maksamaa työttömyysvakuutusmaksua alennetaan.

Mitä sitten tulee kilpailukyksopimukseen, niin totean vielä, että se, mitä edustaja Andersson puhui osaavien työntekijöiden merkityksestä yritystoiminnalle ja koko maalle, on tietysti totta ja siitä meidän on helppo olla samaa mieltä. Kilpailukyksopimuksesta varmasti löytyy yksityiskohtia, joita on pidetty epäoikeudenmukaisina, kuten juuri nämä vain julkiselle sektorille kohdistuneet lomarahaleikkaukset, mutta kokonaisuutena tuon sopimuksen vaikutus oli myönteinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.31 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Voi olla, että kohta tämä keskustelu alkaa kiertää kehää, ja päiväjärjestyksessä on paljon muitakin asioita, mutta haluan lyhyesti todeta tämän ja olen mielestäni objektiivinen tätä arvioimaan, koska 2015—2019 en ollut eduskunnan jäsen. Eli kyllähän aivan täysin objektiivisesti voidaan arvioida Sipilän hallituksen ja edellisen hallituksen eroa: Sipilän hallitus omilla päätöksillään loi Suomeen tilanteen, jossa näiden päätösten seurauksena työllisyys Suomessa koheni. Ja tämä kantoi myös edellisen hallituksen aikana. Edellisen hallituksen aikana ei päätöksillä... [Li Anderssonin välihuuto] No, ehkä voi sanoa, että vaikka tämä eläkeputken poisto saattoi olla ikään kuin tällainen päätös, jolla oli konkreettisia työllisyyttä lisääviä vaikutuksia, mutta ne päätöspäätökset työllisyyden paranemiset olivat kyllä hyvin vaatimattomia verrattuna vaikkapa Sipilän hallitukseen tai suhteessa siihen, mitä tämä hallitus aikoo päätöksillään tehdä. Mutta hyvä talouskehitys ja hyvä työllisyystilanne eittämättä Suomessakin johtuivat siitä, että esimerkiksi Euroopan keskuspankki omilla toimillaan, korkopolitiikallaan sekä valtionlainojen jälkimarkkinaostoillaan elvytti todella voimakkaasti taloutta Euroopassa, ja tämä näkyi tietysti hyvänä työllisyystilanteena.

Tämä hyvä työllisyys tietysti kantaa Suomea nyt sillä tavalla, että ikään kuin sieltä Sipilän hallituksen toimista juontaen tässä ajassa voidaan esimerkiksi näitä työttömyysvakuutusmaksuja nyt laskea, mikä yhdessä hallituksen veropäätösten kanssa näkyy siinä, että suomalaisten kuluttajien, tavallisten suomalaisten palkansaaajien, ostovoima kasvaa. Tämähän on hyvä ja toivottava asia. Sillä pystymme elvyttämään esimerkiksi kotimaista palvelulojen kysyntää, pientä yritystoimintaa ja työllisyyttä palveluilla. Eli kyllä tällä tavalla hallituksen päätöksillä, kun ne ovat työllisyyttä edistäviä, on pitkässä juoksussa nimenomaan positiivinen vaikutus, jolla kansantaloutta viedään eteenpäin ja sitä kautta myös sitten julkista taloutta saadaan tasapainoon.

Ja nyt Orpon hallitus on Sipilän hallituksen kanssa siinä mielessä samassa linjassa, että työllisyyttä parantavia päätöksiä ja toimia tullaan tekemään. Se on valtavan tärkeää, koska kun me haluamme tarjota suomalaisille pohjoismaisen elintason, niin on aivan selvää, että meidän kansantalouden kilpailukyky täytyy myös olla pohjoismaisella tasolla, meidän työn tuottavuuden täytyy olla pohjoismaisella tasolla, jotta kansantalouden kantokyky riittää sen pohjoismaisen elintason tarjoamiseen myös hyvien yhteiskunnan tarjoamien palveluiden ja perusteltujen tulonsiirtojen kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

14.33 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vielä muutama selkeyttävä kommentti, jota ei jää väärää käsitystä. Marinin hallituskauden aikana tehtiin päätöksiä rakenteellisista toimista työllisyyden edistämiseksi, sekä rakenteellisia työllisyyspäätöksiä että myöskin sellaisia, joilla oli julkista taloutta kohentava vaikutus. Tällaisia päätöksiä tehtiin lukuisia: tässä mainittu eläkeputken poisto hyvänä esimerkkinä, sen lisäksi esimerkiksi varhaiskasvatusmaksujen tuntuva alentaminen, mistä päätettiin Marinin hallituksen aikana — sellainen työllisyyspäätös, joka VM:n arvioiden mukaan myöskin lisäsi työnteon kannustimia suoraan, ei joskus tulevaisuudessa vaan suoraan.

Ylipäättänsä myönteisellä työllisyyskehityksellä edellisellä hallituskaudella oli myöskin julkistaloutta vahvistava vaikutus. Se näkyy muun muassa siinä, että monet sosiaaliturvamenot vähenivät johtuen siitä, että meillä oli myönteinen työllisyyskehitys. Esimerkiksi Kansaneläkelaitos on tuonut esille sitä, että viime hallituskauden lopussa toimeentulotuen perusosaa myönnettiin vähemmän kuin kertaakaan aikaisemmin sinä aikana, kun Kansaneläkelaitos on vastannut tästä toimeentulotuen perusosan myöntämisestä. Eli tällaisia vaikutuksia tällä myönteisellä kehityksellä oli edellisellä hallituskaudella.

Mutta silloin ajateltiin myöskin, että kun tehdään rakenteellisia työllisyyspäätöksiä, niin ei kannata tehdä sellaisia, jotka syventävät kannustinloukkuja sosiaaliturvajärjestelmässä, tai sellaisia, jotka lisäävät nuorten syrjäytymistä tai jotka lisäävät lapsiperheköyhyyttä, koska tämän kaltaisilla seurauksilla on myöskin vaikutuksia meidän julkistalouden kestävyYTEEN.

Tämä on se suurin epäkohta ja virhe, minkä tämä hallitus nyt on tekemässä, kun te teette päätöksiä, joilla vähennetään esimerkiksi etsivän nuorisotyön rahoitusta, työpajatoiminnan rahoitusta, kun te olette ajamassa alas nuorten kuntoutusta — nämä ovat nimenomaan kohdennettuja toimenpiteitä nuorille, jotka ovat työelämän ja koulutuksen ulkopuolella. Tai kun te nyt olette tekemässä päätöksiä, joista arvioidaan, että lapsiperheköyhyys tulee syventymään, ja joiden seurauksena arvioidaan, että meidän toimeentulotukimenot tulevat lähtemään rajuun kasvuun. Minun ymmärtääkseni puhutaan yli 200 miljoonasta eurosta lisää, mitä me tulemme maksamaan toimeentulotukea johtuen siitä, että näiden hallituksen sosiaaliturvaleikkausten seurauksena entistä useampi pienituloisen ihminen siirtyy toimeentulotuella, joka on se kaikista pahin kannustinloukku koko meidän sosiaaliturvajärjestelmässä, josta meidän pitäisi pyrkiä eroon, jotta ihmisten olisi helpompaa ottaa työtä vastaan ja työllistyä.

Ja mitä tulee näihin työttömyysvakuutusmaksuihin, niin sanon vielä: jos meillä on vaihtoehtona keino, joka parantaa palkansaajien ostovoimaa myös pienituloisten kohdalla eikä lisää valtion velkaantumispainetta, [Puhemies koputtaa] ja sellainen, josta pienituloiset eivät hyödy ja joka lisää valtion velkaantumispainetta, niin kyllä se minun kohdallani on selvää, kumpaa näistä vaihtoehdoista minä pidän parempana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.37 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Vielä ehkä lyhyesti tästä kokonaisuudesta, jolla hallitus pyrkii työllisyyttä lisäämään. Tässä on varmasti sekä työn tarjontaa lisääviä ulottuvuuksia että samaan aikaan myös työllisyyden ja työllistämisen kynnystä madaltavia elementtejä. Kun työllistämisen kynnystä madalletaan, niin uskomme, että tuhannet, jopa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2023 vp

kymmenettuhannet, yritykset tarttuvat silloin siihen mahdollisuuteen, että palkataan työntekijä vaikkapa sellaisiin yrityksiin, joissa on tässä vaiheessa yksinyrittäjä, jonka tarvitsisi palkata se ensimmäinen työntekijä. Tehdään rekrytointipäätös, ihmiset saavat mahdollisuuden osoittaa oman asenteensa ja osaamisensa työelämään helpommin kuin aiemmin. Tämä avaa mahdollisuuden siihen, että paitsi toimeentulo paranee niin myös varmasti esimerkiksi elämänhallinta paranee monille ihmisille siinä omassa henkilökohtaisessa elämässään — ja se vaikuttaa totta kai sitten myös läheisten ihmisten elämään — sen myötä, että siihen tulee työllistymisen kautta arkirutiinia, ja se lisää monella tavoin onnellisuutta elämässä.

Tässä mielessä hallitus uskoo, että ne aika synkät arviot, joita edustaja Andersson edellä kuvasi — joista voidaan ajatella, että tällaisessa staattisessa tilanteessa ne voisivat olla vastassa — eivät realisoidu vaan että työnteko, joka on itsessään parasta sosiaalityötä, tulee lisäämään paitsi ihmisten taloudellista hyvinvointia Suomessa myös hyvinvointia laajemminkin, ja luottamus tulevaisuuteen näitten hallituksen toimien kautta Suomessa lisääntyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

14.39 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vielä viimeisenä kommenttina. Minun ymmärtääkseni valtiovarainministeriö ei pysty laskemaan työllisyysvaikutuksia irtisanomissuojan heikentämisen kaltaisille toimenpiteille eli näille työehtojen heikentämispäätöksille, mihin edustaja Autto tässä viittasi.

Mitä tulee sosiaaliturvaleikkauksiin, niin tässä yhteisvaikutusten arvioinnissa on todettu, että vaikka kaikki hallituksen tavoittelemat työllisyysvaikutukset toteutuisivatkin, silti näiden päätösten seurauksena tuloerot tulevat kasvamaan, pienituloisuus tulee lisääntymään ja pienituloisten käytettävissä olevat tulot tulevat vähentymään. Eli jopa siinä hyvässä tapauksessa, että kaikki työllisyysvaikutukset toteutuisivat, ne eivät riitä kattamaan niitä ihmisten toimeentuloa heikentäviä vaikutuksia, mitä näin isoilla, laajoilla sosiaaliturvaleikkauksilla tulee olemaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz.

14.40 Ben Zyskiewicz kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun keskustelu vielä jatkuu, käytän itsekin vielä puheenvuoron, jotta edustaja Andersson ei saisi viimeistä sanaa — mikä toki on edelleenkin mahdollista.

Ensinnäkin kun puhuitte varhaiskasvatustuksumaksujen alentamisesta ja sen positiivisesta vaikutuksesta työllistymiseen, niin pidin tästä teidän puheenvuorostanne, koska siinä te tunnistitte ja tunnustitte sen, että tällaisilla taloudellisilla kannustimilla on merkitystä ihmisen työllistymiselle. Muistan monesti sieltä salin vasemmalta laidalta kysytyn, kun olemme tätä painottaneet, että ”kuinka monta työpaikkaa syntyy siitä, että” — ja puhuttiin siis taloudellisten kannustimien vahvistamisesta. Nyt siis voisin kysyä teiltä, palauttaa tämän teidän vanhan kysymyksen, että kuinka monta työpaikkaa syntyy siitä, että varhaiskasvatustuksumaksuja alennetaan. No, ei tietystikään siitä suoraan synny yhtään työpaikkaa, ellei nyt sitten varhaiskasvatukseen ehkä muutama, jos sinne tulee lisää lapsia. Kyse on taloudellisista kannustimista: kun työnteko kannattaa, kun työnteon kannustavuus vahvistuu ja aina kannattaa ottaa työtä vastaan, niin silloin se edistää ihmisen työllistymistä. Tähän perustuu pääministeri Orpon hallituksen politiikka hyvin pitkälle työllisyyden edistämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2023 vp

seksi. Parannetaan työnteon taloudellisia kannustimia suhteessa sosiaaliturvaan, parannetaan esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastuksilla, parannetaan esimerkiksi työnteon verotuksen keventymisillä, jotka, kun ne tehdään työtulovähennyksen kautta, kohdistuvat palkkatuloon mutta eivät kohdistu sosiaaliturvatuloon.

On varmasti totta, että valtiovarainministeriö ei pysty arvioimaan tiettyjen yrittäjyyttä tukevien muutosten työllisyysvaikutuksia. Silti arjen kokemuksen valossa tiedämme, että jos onnistutaan työllistämisen kynnystä yrittäjän näkökulmasta alentamaan, riskejä pienentämään, niin sillä on positiivinen vaikutus.

Lopuksi sanon vielä sen, että aivan samalla tavalla valtiovarainministeriö ei pysty arvioimaan tiettyjen sosiaaliturvamuutosten työllisyysvaikutuksia. Ne luvut, joita kerroitte toimeentulotukimenojen kasvusta tällä vaalikaudella, näyttävät varmasti oikeilta, mutta vasta jälkikäteen pystymme sanomaan, ovatko hallituksen pyrkimykset työnteon kannustavuutta parantamalla ja siihen liittyen sosiaaliturvaa — esimerkiksi työttömyysturvaa — leikkaamalla todella johtaneet työllisyyden parantumiseen, kuten me salin tällä puolen uskomme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

14.43 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Koska olen vielä paikalla, en anna edustaja Zyskowiczille nyt viimeistä sanaa tässä keskustelussa.

Tuon vielä esille sen, että Juha Sipilän hallituskauden aikana julkaistiin mielenkiintoinen selvitys liittyen kannustinloukkuihin, jonka silloin luin ja jossa muun muassa nostettiin esille, kuinka varhaiskasvatusmaksut itse asiassa muodostivat paljon keskeisemmän kannustinloukun kuin esimerkiksi tuloverotuksen osalta pystyttiin tutkimuksen valossa selvittämään. Tämäkin minun mielestäni on ollut perustelu sille, että tutkimusperustaisesti, tietoperustaisesti, on sitten tehty toimenpiteitä siinä kohtaa, missä meillä on näyttöä ja analyysiä siitä, että ne aidosti vaikuttavat ihmisten työllistymisen todennäköisyyksiin toisin kuin mitä on pystytty osoittamaan esimerkiksi tällaisten laajojen tuloveron alennusten osalta. Ainakin niiden hintalappu on erittäin merkittävä suhteessa siihen, mikä työnteon kannustinta lisäävä vaikutus tutkimusten valossa pystytään osoittamaan.

Toinen tärkeä syy, minkä takia pidän hyvänä, että varhaiskasvatusmaksuja on alennettu, liittyy tietenkin siihen, että se samalla myöskin tukee meidän tavoitetta saada entistä enemmän lapsia varhaiskasvatuksen piiriin. [Ben Zyskowicz: Se on hyvä!] Tällä, jos jollain, on myönteistä työllisyyskehitystä, koska meillä on myöskin tutkittua tietoa siitä, että laadukas varhaiskasvatus on erityisen tärkeää sellaisille lapsille, joilla on omissa taustatekijöissään jokin riski liittyen oppimiseen — saattaa olla, että on oppimisvaikeuksia tai tulee vieraskielisestä perheestä tai jotain tämän kaltaista.

Mutta tämä on samalla, edustaja Zyskowicz, esimerkki siitä, kuinka fiksu päättäjä voi pyrkiä löytämään toimenpiteitä, joilla me voimme edistää montaa hyvää asiaa kerralla, kuten meidän kasvatustavoitteita, mutta samanaikaisesti myöskin tehdä päätöksiä, joilla parannetaan työllisyyttä tai työnteon kannustimia.

Palaan vielä siihen, että tämän hallituksen sosiaaliturvaleikkausten ongelma on se, että ne ensinnäkin heikentävät työnteon kannustimia, jos me puhutaan osa-aikatyötä tekevästä, heikentävät työnteon kannustimia, kun me tarkastellaan, kuinka monta pienituloista lisää tippuu sinne toimeentulotuen piiriin, ja ne myöskin tulevat lisäämään pienituloisuutta ja lapsiperheköyhyyttä, josta meillä on rutkasti tutkimustietoa Suomessa 90-luvun laman jäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2023 vp

keen muun muassa näissä kohorttitutkimuksissa, että perheiden pitkittynyt toimeentulotuen käyttö on yhteydessä lukuisiin muihin sosiaalisiin ongelmiin.

Eli tämä tapa, jolla hallitus nyt on lähtenyt näitä järkyttäviä sosiaaliturvaleikkauksia vie-
mään eteenpäin, tulee hyvin todennäköisesti myöskin lisäämään julkistalouden kustannuk-
sia merkittävällä tavalla, kun eriarvoisuus, pienituloisuus ja monet muut ongelmat näiden
leikkausten seurauksena lisääntyvät — sen lisäksi siis, että lukuisat näistä sosiaaliturva-
leikkauksista tosiaan eivät paranna vaan heikentävät työnteon kannustimia, toisin kuin
mitä tämä varhaiskasvatusmaksujen alennus teki.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

14.46 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Jos nyt oikein tulkitsin tätä edustaja Zys-
kowiczin edellistä puheenvuoroa, niin tähän oikeastaan voisitte kannattaa tätä meidän esi-
tystä, koska te ajattelette, että pienituloisten pitäisi saada enemmän rahaa käteen, kun he
menevät töihin, verrattuna siihen, kun he ovat menemättä. Me just nimenomaan tässä nyt
esitetään näitten kiky-maksusiirtojen muutosta suhteessa hallituksen esitykseen.

Elikkä me haluttaisiin parantaa pienituloisten palkkaa, ja sehän silloin houkuttelee me-
nemään töihin. Mutta tämä hallitus ei ole ollenkaan miettinyt sitä, mikä työelämästä tekisi
ihmisille houkuttelevaa, päinvastoin: siellä on potkulakia, sairaussakkoa, määräaikaissuu-
den helpottamista, vientivetoista palkkamallia, jotka kaikki itse asiassa vähentävät sitä
työnteon houkuttelevuutta, koska työelämästä tehdään raskaampaa, kun sen tiedetään nyt
jo ajavan monia ihmisiä ahtaalle. Meillä on työssäkäyvien köyhyyttä, meillä on uupumus-
ta, ja meillä on kaiken kaikkiaan aika raskas tämä nykyinen arki. Joten ehkä teidän kannat-
taisi lähteä kuitenkin vielä miettimään sitä kautta, miten me saataisiin siitä työelämästä ih-
misille parempi — ei sitä kautta, miten vaikeutettaisiin niitten ihmisten asemaa, jotka eivät
ole työelämässä syystä tai toisesta.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.